2022

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI

MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

Çorum Yatırım Rehberi

Yatırımlarınız İçin Doğru Adres

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI

MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

T.C.

SANAYİ VE

TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

Çorum İli Genel Bilgiler 4
Rakamlarla Çorum 6
Çorum İlçeler Nüfus Verileri 11
Çorum Eğitim 12
Çorum Sağlık 14
Çorum Tarım ve Hayvancılık 16
Çorum Sanayi 22
Çorum Sanayi Kümelenme ve Akıllı Uzmanlaşma 26
Çorum Sanayi Gelişen Sektör ve Potansiyel Küme 28
Organize Sanayi Bölgeleri 31
Örnek Yatırım Teşvik Uygulaması 34
Çorum Turizm 35
Çorum Madencilik 41
Avantajlı Yatırım Alanları 42
Neden Çorum? 44
Yatırımcı Temas Noktaları 46

Çorum İli Genel Bilgiler

Çorum'un Tarihi ve Stratejik Konumu

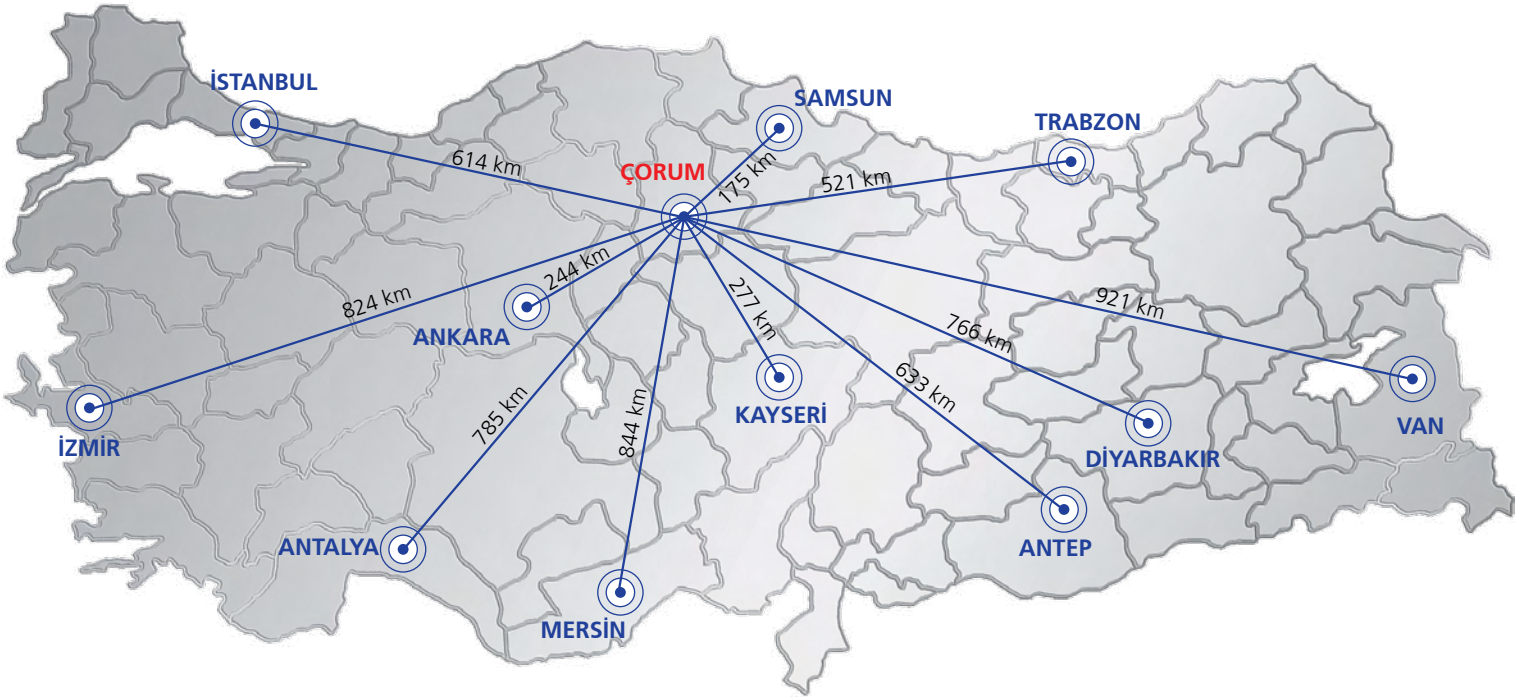

Anadolu'nun KALBİNDE

Kadeş Barış Antlaşması
Yazılı tarihin ilk barış antlaşması
M.Ö. 1200'lü yıllar

"Barış ve Medeniyetler Kenti"

Tarihi M.Ö 4.000'li yıllara uzanan ve Hitit Medeniyetine başkentlik yapmış olan Çorum;

- Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi'nin birleştiği alanda Karadeniz Bölgesi'nin orta kesiminde bulunmaktadır.
- Değişik kültür ürünlerini ve tarihi mirası bünyesinde barındıran Çorum; "Barış ve Medeniyetler Kenti" olarak anılmaktadır.

Üçlü Boğa Ritonu (bronz)
Alaca Höyük / ÇORUM
M.Ö. 2500'lü yıllar

Rakamlarla Çorum

Alan	12.796 km² (yüzölçümü bakımından 20. büyük il)
Nüfus	526.282 (en kalabalık 42. il)
Nüfus Yoğunluğu	42 kişi/km² (TR:110)
Nüfus Artış Hızı	-%0,73
Net Göç Hızı (binde)	-‰7,54
Kentsel Nüfus Oranı	%74,8
İl Merkezi Nüfusu	298.796
Genç Nüfus (15-24 yaş)	%13,5 (TR: %15,3) Genç nüfus oranı sıralamasında 72. sırada
Çalışma Çağındaki Nüfus (15-64 yaş)	%65,3 (TR: 67,9)
İşgücüne katılma oranı*	%53,2 (TR: %51,4)
İstihdam*	%49 (TR: %45.2)
İşsizlik*	%7,9 (TR: %12)

Kaynak: TÜİK, 2021 Yıl Sonu Verileri
*İşgücü verileri TR83 Bölgesini yansıtmaktadır.
Diğer veriler Çorum il düzeyindedir.

ÇOCUK BAĞIMLILIK ORANI	2017	2018	2019	2020	2021
TR	34,68	34,48	34,07	33,69	33,0
ÇORUM	30,58	30,21	29,66	29,18	28,12

YAŞLI BAĞIMLILIK ORANI	2017	2018	2019	2020	2021
TR	12,56	12,92	13,39	14,05	14,3
ÇORUM	21,57	21,95	22,95	23,95	24,65

Yaşlı bağımlılık oranının Türkiye ortalamasından yüksek olması, yaşlılara yönelik sağlık, bakım ve diğer hizmet alanlarındaki yatırımları cazip kılmaktadır. Çorum, TR83 Bölgesi'nin yaşlı bağımlılık oranı en yüksek ili iken, 2021 yılsonu verilerine göre bu oran sıralamasında Türkiye'de 6. sırada yer almaktadır.

Çorum ilinde çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasından düşüktür. 2021 yılsonu verilerine göre bu oran sıralamasında Türkiye'de 34. sırada yer almaktadır.

Genç Nüfus
%13,5

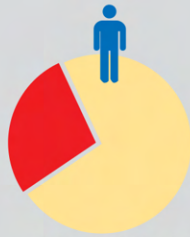

Çalışma Çağında
%65,3

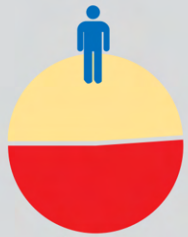

İstihdam
%49

İşsizlik
%7,9

Rakamlarla Çorum

İhracat (2021)	2.638 milyar $ (Bölge ihracatındaki payı %64,3)
İthalat (2021)	846 milyon $
GSYH (milyon TL-2020)	20,25 milyon ₺ (Ülke sıralaması: 43.sırada)
Kişi Başına GSYH (2020)	5.423 $ (TR : 8.598 $) Çorum, Türkiye'de 55. sırada
Tescilli Ticari Markaları (2012-2021)	1.650
Tescilli Patentleri (2012-2021)	36
Toplam Girişim Sayısı (2020)	25.383 (Ülke sıralaması: 32. sırada)
İmalatçıların Sayısı (2021)	1.126

Kaynak: TÜİK, TÜRKPATENT, Sanayi Sicil Bilgi Sistemi

GSYİH-Sektörel Dağılım

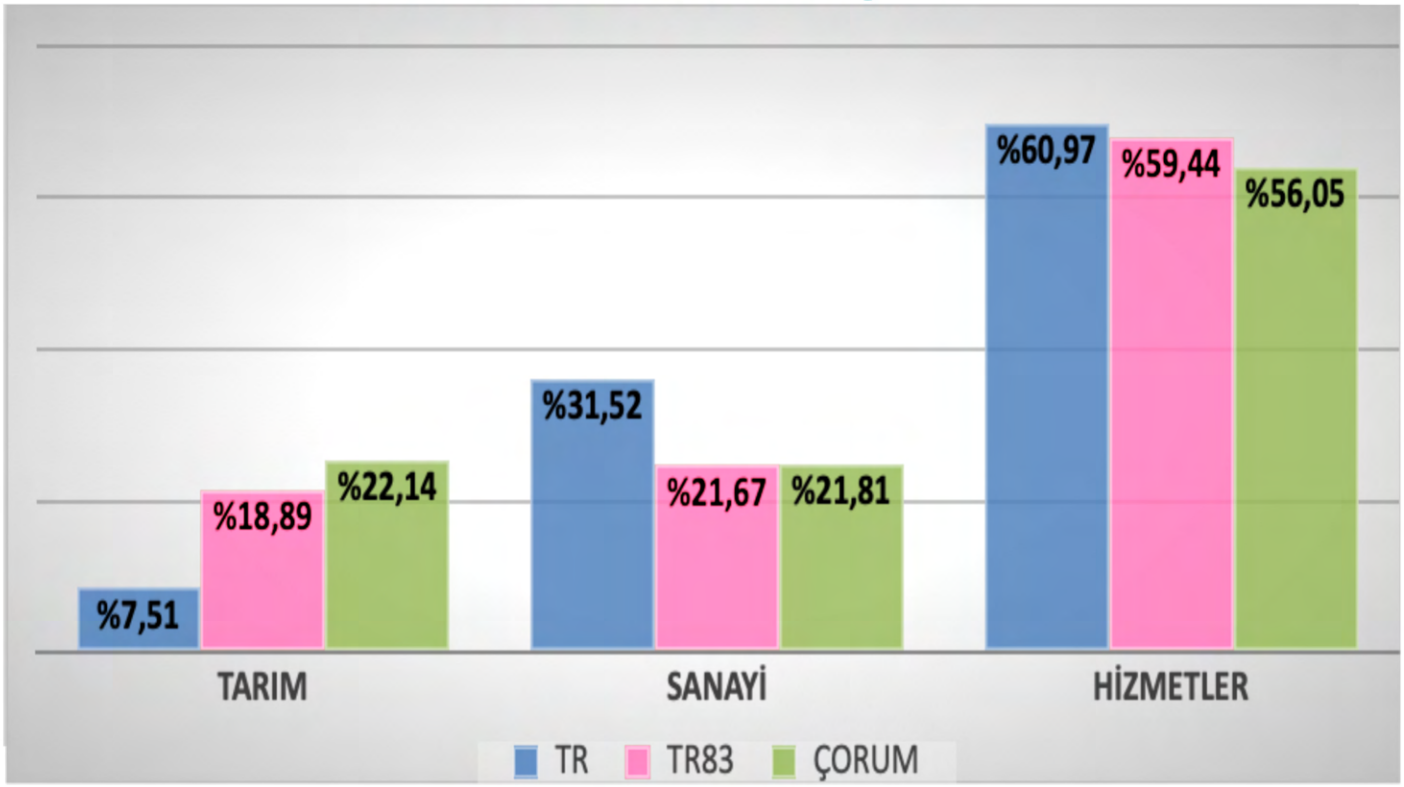

Rakamlarla Çorum

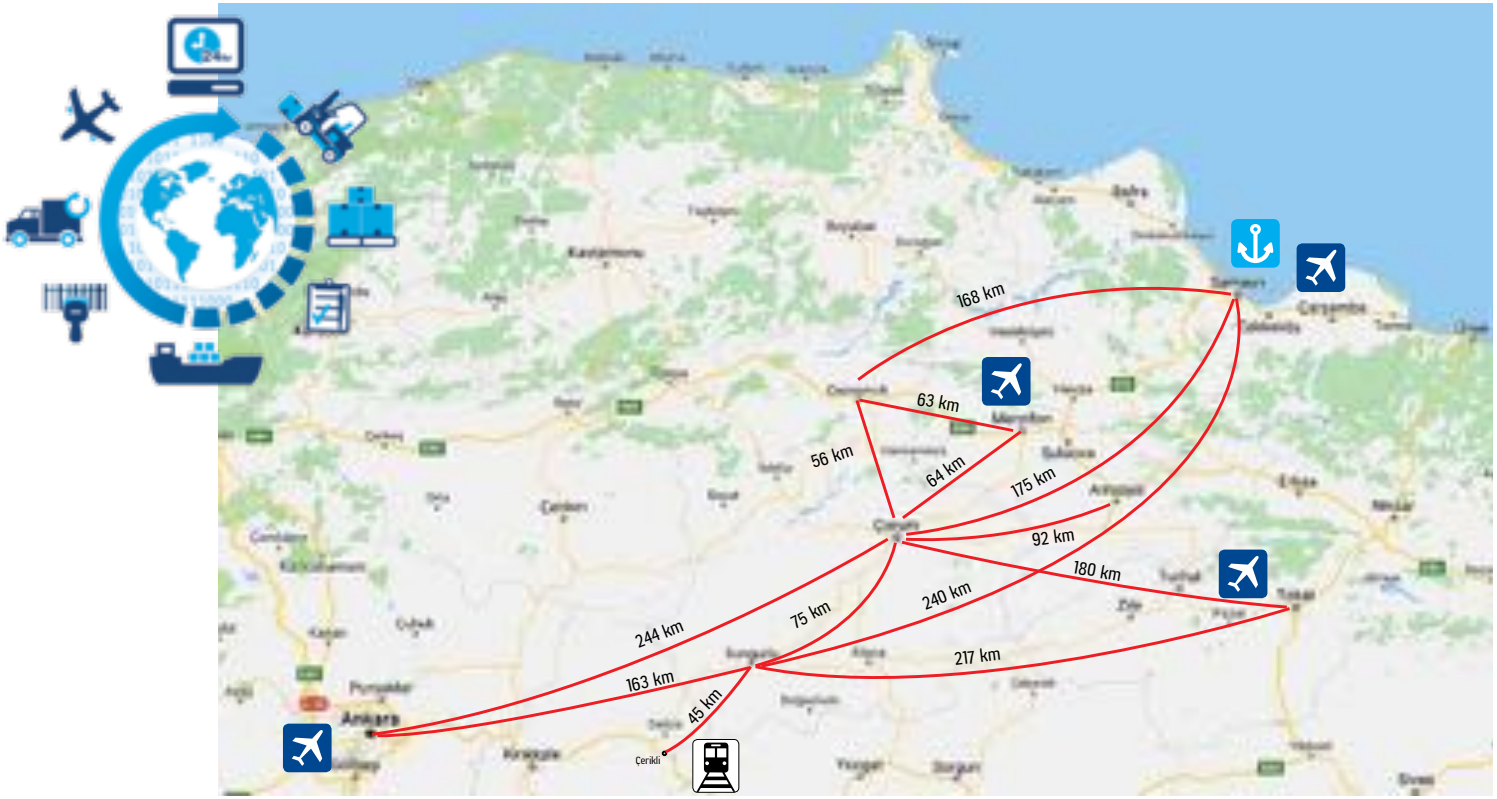

En yakın **havalimanı,** Merzifon Havalimanına uzaklığı 64 km

En yakın **demiryolu,** Kırıkkale/Çerikli demiryoluna 120 km

En yakın **liman**, Samsun limanına 175 km mesafede

Başkente uzaklığı: 244 km

Ticaret Merkezi İstanbul'a uzaklığı: 614 km

Çorum İlçeler Nüfus Verileri

İLÇE ADI	TOPLAM	İL VE İLÇE MERKEZLERİ	BELDE VE KÖYLER	YILLIK NÜFUS ARTIŞ HIZI (%)
İL TOPLAMI	526.828	393.772	132.510	-0,73
MERKEZ	298.796	267.396	31.400	-0,17
SUNGURLU	48.028	30.456	17.572	0,29
OSMANCIK	43.634	30.781	12.853	1,04
ALACA	30.592	19.696	10.896	-2,15
İSKİLİP	30.022	17.596	12.426	-3,24
KARGI	15.334	5.581	9.753	-0,50
BAYAT	15.199	5.812	9.387	-3,65
MECİTÖZÜ	14.191	4.141	10.050	-2,56
ORTAKÖY	6.425	2.033	4.392	-3,98
UĞURLUDAĞ	5.837	2.666	3.171	-5,49
DODURGA	5.413	2.452	2.961	-3,13
OĞUZLAR	4.894	2.706	2.188	-3,66
LAÇİN	4.289	1.266	3.023	-4,98
BOĞAZKALE	3.628	1.190	2.438	-0,55

EĞİTİM SEVİYESİNE GÖRE OKUL, ŞUBE, ÖĞRETMEN ve DERSLİK BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI (2020 - 2021)

İLKOKUL + ORTAOKUL							
	Okul		Şube		Öğretmen		Derslik
	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul + Ortaokul
ÇORUM	159	180	19	20	16	11	17
TR	217	267	22	22	17	14	23

Çorum'da, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları tüm eğitim kademelerinde ülke ortalamasının altında gerçekleşmektedir.

ORTAÖĞRETİM									
	ORTAÖĞRETİM TOPLAM			GENEL ORTAÖĞRETİM			MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM		
	Okul	Öğretmen	Derslik	Okul	Öğretmen	Derslik	Okul	Öğretmen	Derslik
ÇORUM	287	11	18	339	13	21	244	10	16
TR	375	13	22	388	14	24	361	11	20

Kaynak: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

Kamu ve sanayi ile işbirliğinde 1 devlet üniversitesi (Hitit Üniversitesi)

- 16.000+ üniversite öğrencisi,
(6.232 önlisans, 9.040 lisans, 1.468 lisansüstü, 760+ uluslararası öğrenci)
- 11 fakülte,
- 1 enstitü,
- 1 yüksek okul,
- 7 Meslek Yüksekokulu,
- 21 Uygulama ve Araştırma Merkezi

1.492 Akademik ve İdari Personel

- 75 Profesör
- 93 Doçent
- 220 Dr. Öğretim Üyesi
- 520 Öğretim Elemanı

Türkiye'de ***Makine ve İmalat Teknlojilerinde İhtisaslaşan*** Tek Üniversite

Çorum Sağlık

- Çorum'da 2 özel 14 kamu, 1.714 yataklı 16 hastane vardır. (Türkiye'de hastane sayısı sıralamasında Çorum 32. sırada)
- İlde 2012 yılında toplam yatak sayısı 1.467 iken, 2020 yılında %16,84 artarak 1.714 olmuştur.
- Aynı dönemde Türkiye'de toplam yatak sayısı 200.072'den %25,55 artarak 251.182'ye çıkmıştır.

Kaynak: TÜİK

- İlde 2012 yılında toplam hekim sayısı 626 iken yaklaşık %30,51 artarak 2019 yılında 817 olmuştur.
- Aynı dönemde Türkiye'de 129.772 olan toplam hekim sayısı %23,92 artarak 160.810 olmuştur.

- 2012 yılında yüz bin kişiye düşen hastane yatak sayısı 277 iken 2020 yılında 323'e çıkmıştır.
- Bu değişken tüm yıllarda ülke ortalamasının üstünde bir değere sahiptir.

Kaynak : TÜİK

Çorum Tarım ve Hayvancılık

İlimiz topraklarının %43'ünü Tarım Arazileri, %35'ini Ormanlık ve Fundalıklar, % 5'ini Çayır ve Meralar, %17'sini ise diğer kısımlar (bataklık, yerleşim birimleri, su yüzeyleri ve kayalıklar vs.) oluşturmaktadır.

2021 yılı TÜİK verilerine göre, 531.901 hektarlık işlenen tarım alanında, 1.287.072 ton tahıllar ve diğer bitkisel ürünler ve 10.614 ton örtü altı sebze ve meyve üretimi gerçekleşmiştir.

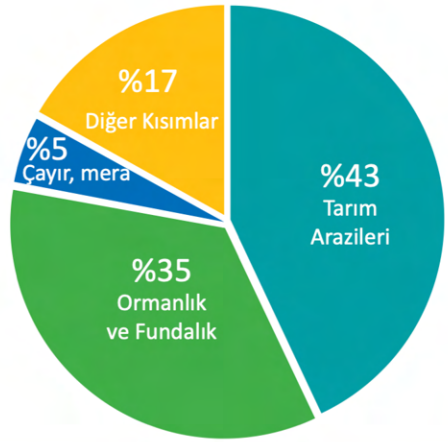

Çorum'da Öne Çıkan Tarım Ürünleri

Oğuzlar cevizi, İskilip cevizi, İskilip pirinci, Osmancık pirinci, Kargı pirinci, Kargı bamyası, Alaca buğdayı ve Alaca kuru soğanı öne çıkan ürünler arasındadır. Tarım ürünlerinin işlenmesine yönelik yatırımlar, potansiyel arz etmektedir.

Çorum Tarım ve Hayvancılık

OKA Güdümlü Proje Desteği ile hayata geçen Dodurga Tıbbi Aromatik Bitki Merkezi
(2. 400 m² sera ve 120.000 m² açık sahada yetiştirilecek kapari, kişniş, kimyon, ekinezya, rezene, sarı kantaron, lavanta, tıbbi papatya, oğul otu, tıbbi nane, tıbbi adaçayı, Anadolu adaçayı, ısırgan otu, İstanbul kekiği, ak kekik, karabuğday, sinir otu, tıbbi hatmi ve ebegümeci gibi bitkiler ve aromatik bitki fidanları). Eczacılık, kozmetik ve ilaç sanayinin ham maddesi olan tıbbi aromatik bitkiler bu alanlardaki yatırımcılara potansiyel teşkil etmektedir.

DEKAR (2021)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı			Sebze bahçeleri Alanı	Meyve ve Sebze Bitkisel Üretim Alanı
	Toplam Alan	Ekilen Alan	Nadas		
ÇORUM	5.330.488	3.812.929	1.284.805	142.585	90.169
TÜRKİYE	231.365.839	156.149.720	31.732.521	7.792.463	35.637.065

Çorum Tarım ve Hayvancılık

BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ (bin TL)		
YIL	TÜRKİYE	ÇORUM
2017	135.885.136	1.444.331
2018	159.142.178	1.444.331
2019	197.455.884	2.277.331
2020	246.016.799	2.874.932
2021	306.373.402	3.299.952

HAYVANSAL ÜRETİM DEĞERİ (bin TL)		
YIL	TÜRKİYE	ÇORUM
2016	62.166.678	318.424
2017	69.926.449	414.531
2018	79.150.212	497.328
2019	93.917.545	607.627
2020	108.598.173	696.152

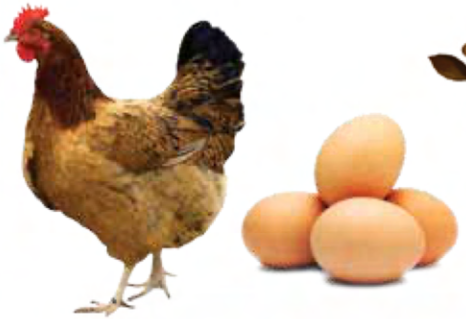

Kaynak: TÜİK

- ÇORUM; 696.152.000 ₺ hayvansal üretim değeriyle 81 il arasında 34. sıradadır.
- Bazı hayvansal üretim değerlerinde ön sıralarda yer almaktadır.

BÜYÜKBAŞ HAYVAN SAYISI	TÜRKİYE	ÇORUM	CORUM / TR (%)
2017	16.105.025	234.346	1,46
2018	17.220.903	241.485	1,40
2019	17.872.331	246.598	1,38
2020	18.157.971	253.604	1,40
2021	18.036.117	243.229	1,35

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYISI	TÜRKİYE	ÇORUM	CORUM / TR (%)
2017	44.312.308	241.568	0,55
2018	46.117.399	234.412	0,51
2019	48.481.479	254.200	0,52
2020	54.112.626	293.872	0,54
2021	57.519.204	323.400	0,56

Kaynak: TÜİK

İkiz doğum ve et verimliliği açısından Akkaraman, Merinos ve İvesi türü koyunlar Çorum bölgesinde yaygındır.

Çorum Tarım ve Hayvancılık

Ürün Adı	Ekiliş Alanı (Hektar)	Üretim Miktarı (Ton)	Ortalama Verim (kg/da)
Buğday	222.802	581.078	261
Arpa	55.983	192.317	344
Ayçiçeği	30.726	75.157	245
Nohut	6.448	8.390	130
Çeltik	6.913	57.076 (34.250 ton pirinç)	826
Şeker Pancarı	4.919	256.923	5.228
Mercimek (Yeşil)	3.049	3.725	122
Patates	1.212	41.675	3.438

Kaynak: Çorum İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Çorum Tarım ve Hayvancılık

İlçesi	Un Fabrikası		Yem Fabrikası		Çeltik Fabrikası	
	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl
Merkez	13	585.000	9	300.000		
Alaca	5	28.000	1	8.293		
Bayat	2	200	1	1.258	1	1.310
İskilip	1	100	1	4.676	1	7.800
Kargı	1	100			9	62.000
Laçin	1	500				
Mecitözü	1	500	1	2.162		
Osmancık	4	67.000			7	48.250
Sungurlu	1	32.000	1	1.535	3	24.900
Toplam	**29**	**713.400**	**14**	**317.924**	**21**	**144.260**

ÇORUM İMALAT SANAYİ TESİS, ÇALIŞAN SAYILARI ve ÜRÜN YELPAZESİ

SANAYİ KOLU	TESİS SAYISI	ÇALIŞAN SAYISI	ÜRÜN YELPAZESİ
Metal ve Makineye Dayalı Sanayi	289	4.005	Gıda makineleri
Orman Ürünleri ve Ağaca Dayalı Sanayi	280	1.375	Ev mobilyası, kapı ve pencere
Gıda ve İçecek Sanayi	235	2.945	Un ve unlu mamuller, pirinç, kuruyemiş
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	135	4.980	Mermer, yapı kimyasalları, kiremit, tuğla, seramik
Kimya ve Plastik Sanayi	82	955	PVC, cam & yalıtım, plastik ve mamulleri
Tekstil ve Ayakkabı Sanayi	52	3.691	Giyim, ayakkabı
Diğer Sanayi Ürünleri	25	523	Kuyumculuk
Kâğıt Sanayi	28	1.119	Ambalaj, gıda paketleme, oluklu mukavva
TOPLAM	1.126	19.863	

Kaynak: Sanayi Sicil Bilgi Sistemi, 2021 Yıl Sonu Verileri

8 farklı sanayi kolunda
1.126 imalatçı firma
19.863 istihdam

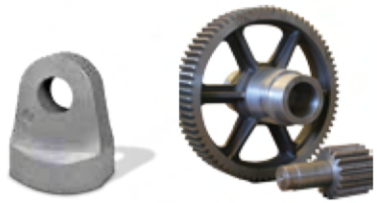

ÇORUM'UN ENLERİ

YUMURTA

Günlük
1,5 Milyon Adet
Yumurta Üretimi

UN

Yıllık
500.000 Ton
Un Üretimi

LEBLEBİ

Yıllık
2.500 Ton
Leblebi Üretimi

TUĞLA

Tek Başına
Türkiye Tuğla
Üretiminin %10'u

KİREMİT

Tek Başına
Türkiye Kiremit
Üretiminin %40'ı

PİRİNÇ

Tek Başına
Türkiye Pirinç
Üretiminin %18'İ

Çorum Sanayi

Türkiye'nin İlk 1000 İhracatçı Firması Listesinde 2 Çorum Firması (TİM, 2021)

FİRMA ADI	FAALİYET ALANI	2021 İHRACATÇI SIRALAMASI	2021 İHRACATI ($)	2021 SEKTÖREL SIRALAMASI	ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLER
AHLATCI KUYUMCULUK	Mücevher	37	488.934.425,34	2	- Bir önceki yıla kıyasla ihracatını yüzdesel olarak en fazla artıran ilk 20 şirket sıralamasında 1. (%474,6 oranında ihracat artışı) - Bir önceki yıla kıyasla ihracatını miktar olarak en fazla artıran ilk 20 şirket sıralamasında 13. (403.845.097,55 $ ihracat artışı) - Yurtiçi Satışı en fazla olan ilk 20 şirket sıralamasında 2.
Araştırmaya Katılmıyor		42	425.433.400,99	3	- İlk 1000 ihracatçı firma listesinde ilk kez 2021 yılında 42 sıradan giriş

Çorum Sanayi

Yıllara Göre İhracat (milyon $)

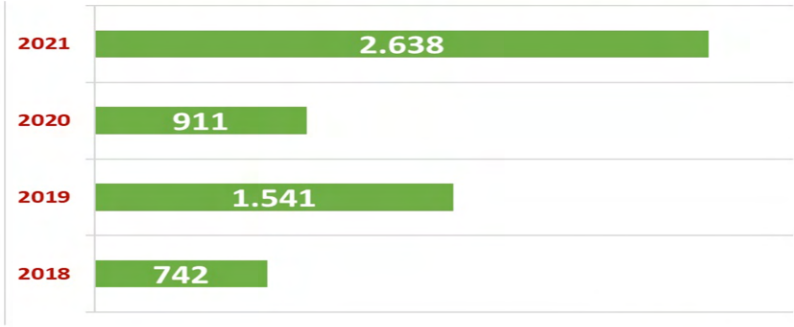

139 farklı ülkeye ihracat yapan
154 ihracatçı firma

154 aktif
312 ihracatçı
firma

Son 4 yılda ihracatını 3,7 kat artıran Çorum, TR83 Bölgesi'nin en fazla ihracat yapan ili. Bölge ihracatındaki payı %64,3.

TR83 Bölge İhracatının İl Düzeyinde Dağılımı, 2021

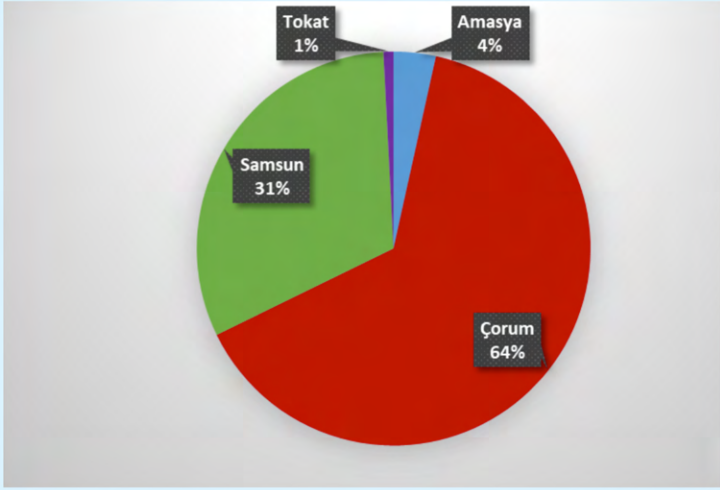

Makine Sektörü

Gıda İşleme Makineleri

• Sektörün Çorum'da başlangıcı – 1960'lı yıllar

• Kiremit-tuğla, un-irmik ve yem fabrikalarının komple ekipmanlarını imal ederek **130+ ülkede anahtar teslimi kurduğu fabrikaları** ile Çorum sektörde söz sahibi.

• Çorum'da TOBB veritabanına kayıtlı 78 makine imalatçısı bulunmaktadır.

• **Üretimlerinin %95'i ihracata dayalı** olan firmalarımız uluslararası alanda adından söz ettirmektedir.

• Gıda işleme makineleri alanında Dünya sıralamasında ilk 5'te 2 firmamız yer almaktadır.

• Makine ve teçhizatı imalatı alanında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Belgeli 1 Ar-Ge Merkezi.

•Değirmen ve Sektör Makineleri Üreticileri Derneği (DESMÜD): Toplamda 62 üye firmanın 17'si Çorum firması (yaklaşık %27'si), üye sayısında ve yönetim kurulunda Çorum baskın.

Toprak Sanayi

Tuğla ve Kiremit

• Sektörün Çorum'da başlangıcı- 1940'lı yıllar

• Tuğla ve Kiremit Sanayicileri Derneği (TUKDER): Türkiye'de faaliyet gösteren 300 tuğla ve kiremit fabrikasından 36 tanesi Çorum'da.

Patentli kuş yuvalı Çorum piramidi

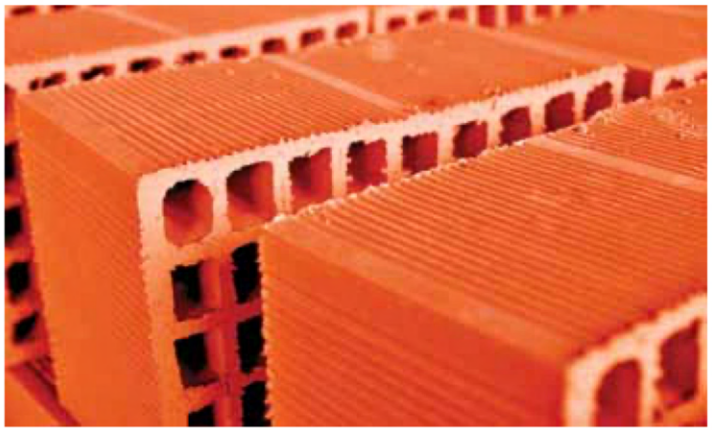

Sağlık Endüstrisi

Tıbbi Ürünler ve Ekipmanlar

• Çorum'da üretilen ürün yelpazesi: Protez, kan tüpleri, ameliyat masaları ve sandalyeleri ile diyaliz koltuğu vb.

• Çorum'daki üreticiler, ya ülkedeki tek üreticidir, ya da Türkiye'nin önde gelen ilk üç şirketi arasındadır.

• TÜRKAK tarafından akredite, tıbbi ürünler ve ekipmanların 4 farklı alandaki testi konusunda hizmet veren tek yetkili kurum HÜBTUAM (Hitit Üniversitesi Bilimsel Teknik Uygulama ve Araştırma Merkezi)'ın varlığı.

Çorum Sanayi Gelişen Sektör ve Potansiyel Küme

Sağlık Turizmi

• Sağlık turizmine yönelik kamu ve özel hastanelerde 3 özelleşmiş alan (kardiyak rehabilitasyon, yara, yanık tedavisi, göz) ulusal ve uluslararası düzeyde talep görmektedir.

İleri Teknoloji Basınçlı Hava Sistemleri

- Makine sanayiindeki önemli potansiyel sayesinde ileri teknoloji **çok katma değerli ürünlere yönelim** mümkündür.

- İthal ikamede güçlü KOBİ'lerin varlığı:
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından doğalgaz çıkarma faaliyetlerinde kullanılmak üzere ABD'den ithal edilen glikol ünitesi, Çorum'da yerli imkanlarla üretilerek ithalatın önüne geçilmiştir.

Merkez OSB

Kuruluş: 1977
Türü: Karma OSB
665 hektar alan, 237 sanayi parseli, 205 tahsisli sanayi parseli **(%86,50 doluluk)**,
20 adet inşaatı devam eden 36 adet proje safhasında sanayi parseli
139 firma, 9.099 çalışan

Ağırlıklı sektörler: Makine-metal sanayi, gıda sanayi, tekstil, orman ürünleri
KOSGEB Merkez Müdürlüğü, TSE Müdürlüğü, Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu, Çevre Birimi ve Danışmanlık Hizmetleri, Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi Hizmetleri, Çorum OSB Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TEKNOKENT), Orta Anadolu İhracatçılar Birliği İrtibat Bürosu (Çorum Teknokent içinde), TOBB OSB Meslek lisesi

Sungurlu OSB

Kuruluş: 2001
Türü: Karma OSB
484 hektar alan, 59 sanayi parseli , tahsisli 40 sanayi parsel **(%67,80 doluluk)**,
7 adet inşaatı devam eden, 28 adet proje safhasında sanayi parseli
5 firma, 253 çalışan

Lokasyon Avantajı: Samsun-Ankara karayoluna 200 m mesafede, başkent Ankara'ya 163 km mesafede lokasyon avantajı

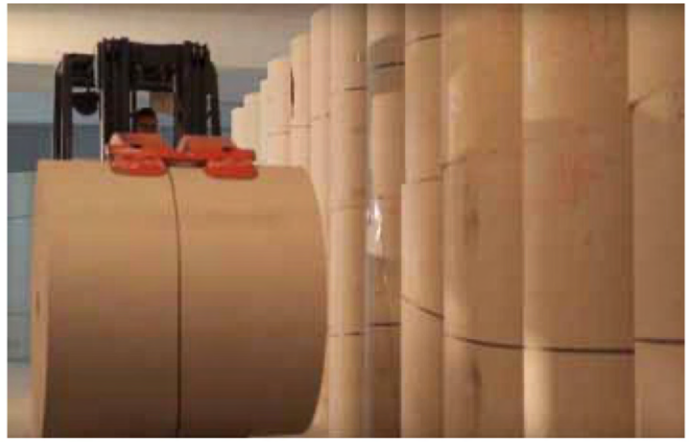

Osmancık OSB

Kuruluş: 2015
Türü: Karma OSB
47,16 hektar alan, 29 sanayi parseli, 29 tahsisli sanayi parseli, **(%100 doluluk)**, 2 adet inşaatı devam eden sanayi parseli

Trabzon-Samsun-İstanbul yolu üzerinde **lokasyon avantajı**

Örnek Yatırım Teşvik Uygulaması

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşvikleriyle OSB'de yapacağınız yatırımlarda %90'a kadar muafiyetlerden (vergi, SGK, faiz desteği vb.) yararlanma imkanı.

Çorum OSB'de yapılacak imalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu: 15-37) 5.000.000 TL ve 20 kişi istihdam edecek yatırım için;

KDV İstisnası (3.500.000 ₺ yerli, 1.000.000 ₺ ithal makine)	₺810.000
Gümrük Vergisi Muafiyeti (1.000.000 ithal makine)	₺20.000
İnşaat Harcaması KDV İstisnası (500.000 ₺ için)	₺90.000
Faiz Desteği (3.500.000 ₺ kredi için)	₺355.833
Vergi İndirimi (Vergi İndirim Oranı: %80, Yatırıma Katkı Oranı: %40)	₺2.000.000
Sigorta Primi İşveren Payı (7 yıl)	₺1.685.057
Toplam Destek Miktarı	**₺4.960.890**
Destek Yoğunluğu	**%99,22**

Kültür ve Tarih Turizmi

Çorum'un tarihsel derinliğinden gelen Frig, Galat, Hatti, Hitit, Roma, Bizans, Selçuklu, Danişmentli, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait değerler ile Çorum Kültür Turizmi açısından Ülkemizin en önemli merkezlerinden biridir.

Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait kulturel verilere rastlanan ve Anadolu'da ilk organize devleti kuran Hititlerin Başkenti Hattuşa, Çorum sınırları içerisindedir.

Hattuşa, Anadolu'nun kalbinde UNESCO tarafından 1986 yılında Dünya Kültür Mirası listesine alınmış Ülkemizdeki 18 değerden biridir. Hattuşa, UNESCO Dünya Miras Listesi ve Dünya Belleği'ndeki ilk antik kenttir.

Hitit uygarlığı en az Mısır uygarlığı kadar eski ve zengin bir uygarlık olup, Hititlerle Mısırlılar arasında yapılan Kadeş Antlaşması'na ait çivi yazılı tablet Boğazköy'de bulunmuştur. Yine burada yüksek kayalar arasında Yazılıkaya Kaya tapınağında doksandan fazla tanrı, tanrıça, hayvan ve hayal ürünü yaratık kaya üzerine işlenmiştir. Ulu Önder Atatürk'ün direktifleriyle yapılan ve ilk milli kazılardan olan Alaca Höyük'te görülmeye

değer Sfenksli Kapı ve önündeki kabartmalar Hitit Dini Törenlerinin günümüze yansımasıdır. Çorum'da halen 6 arkeolojik kazı yürütülmektedir.

Uluslararası düzeyde 3 yılda bir düzenlenen Hititoloji Kongresi 6 yılda bir de Çorum'da düzenlenmektedir. Bu kongreye dünyanın birçok yerinden bilim adamları katılmaktadır.

İlimizde 3 Müze ve 4 Ören yeri bulunmaktadır.

Müzeler;

- Türkiye'nin ilk ve tek konaklamalı müzesi; Çorum Müzesi
- Alacahöyük Müzesi
- Boğazköy Müzesi

Örenyerleri

- Hattuşa – Boğazkale
- Yazılıkaya Açıkhava Tapınağı
- Alaca Höyük Örenyeri
- Ortaköy - Şapinuva

Doğa Turizmi

Çorum ilinin tarihi güzelliklerinin yanısıra faal yada turizme kazandırılmayı bekleyen pek çok doğal güzellikleri mevcuttur. Kargı, Osmancık ve İskilip yaylaları, İncesi Kanyonu, Kızılırmak deltası, Obruk Barajı bunların başlıcalarıdır.

Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları

Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları:

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen 14 yürüyüş rotasından ikisi Çorum'dadır.

Hitit Yolu Yürüyüş Parkurları: UNESCO logosu taşımaya hak kazanan Hitit Yolu 11 kısa ve 6 uzun mesafeli olmak üzere toplam 17 yürüyüş parkuru, alternatif güzergâhlarla birlikte 380 kilometre, bisiklet parkurları ise 405 kilometredir.

Kızılırmak Havzası Gastronomi ve Yürüyüş Yolu:

Türkiye'de bir ilk olarak doğa, tarih ve mutfak kültürünü buluşturan bir eko turizm çalışması 190 kilometre boyunca işaretlenen trekking rotaları üzerindeki 25 parkur, alternatif güzergahlarla birlikte toplam 305 kilometreye ulaştı. Benzerleri gibi kırmızı-beyaz çizgilerle işaretlenen parkurlar, 37 ve 52 kilometrelik iki uzun yürüyüş güzergahını da içeriyor. Genellikle köy ve orman yollarını takip eden toplam 7 bisiklet rotasının uzunluğu 606 kilometredir.

Hitit Yürüyüş Parkurları

Kızılırmak Havzası Gastronomi ve Yürüyüş Yolu

- Ortaköy-İncesu Kanyonu,
- Boğazkale Budaközü Vadisi,
- **Yaylalar:**
Kargı-Abdullah ve Eğinönü Yaylaları, Bayat-Kunduzlu ve Kuşçaçimeni Yaylaları, Osmancık Başpınar Karaca Yaylası, İskilip Yaylaları,
- **Tabiat Parkları:**
Çatak Tabiat Parkı (Çorum Merkez), Sıklık Tabiat Parkı (Çorum Merkez), Kargı Aksu Tabiat Parkı (Çorum Kargı)
- **Ormanlar:** Osmancık Kunduz Ormanları,
- **Kaplıcalar:** Hamamlıçay Köy Kaplıcası ve Figani Beke Kaplıcası
- **Barajlar:** Oğuzlar Obruk Barajı

Gastronomi Turizmi

Çorum yemek kültürü, zengin ve çeşitlilik gösteren yapısıyla ayrı bir yere sahiptir.

Özellikle "Çorum beşlisi" olarak bilinen ve düğünlerde yapılan; düğün çorbası, yahni, pilav, su böreği ve baklava gibi başlıca lezzetlerin yanı sıra, il merkezinde, ilçelerde ve köylerde, kendine mahsus özellik gösteren yemek türleri ve pişirme çeşitleri vardır.

Keşkek, İskilip dolması, Kargı tulum peyniri, Kargı sırık kebabı, tandır kebap, kuru mantı, çatal aşı çorba, İskilip turşusu ve Çorum has baklava da Çorum ile özdeşleşen yöresel tatlardır.

Coğrafi işaret tescilli 7 ürün:

Çorum Leblebisi
İskilip Dolması
İskilip Turşusu
Oğuzlar Cevizi
Kargı Tulum Peyniri
Çorum Kuru Mantısı
İskilip Ramazan Keşkeği

Çatalaşı

Baklava

Keşkek

Mumbar

Kuru Mantı

Yoğurt Çorbası

İskilip Dolması

Eşsiz lezzeti bölgede yetişen pirinçlerin tarladan sofraya olan yolculuğunu anlatır. Bu tadı bir kez tadan tekrar tekrar İskilip Dolması için Çorum'a gelir.

Çorum Madencilik

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalarda metalik ve endüstriyel hammadde yatak ve zuhurları ortaya çıkarılmıştır. Bunların en önemlileri; antimuan, bakır, demir, manganez, bentonit, grafit, kil, kireçtaşı ve tuğla-kiremit hammadde yataklarıdır. Linyit kömürü ve jeotermal enerji kaynakları da mevcuttur.

Maden/Kaynak Toplam Rezerv

Demir	: 42.360 Ton
Kiltaşı	: 39.000.000 Ton
Kireçtaşı	: 14.982.500 Ton
Bentonit	: 444.950 Ton
Traverten	: 2.000.000 m^3
Kristalize Kireçtaşı	:4.645.000 m^3
Diyabaz	:2.500.000 m^3
Breşik Kireçtaşı	:320.000 m^3
Tuzla 2-49 kg/dk arasında toplam	: 109.4 kg/dk verim
Linyit	: 48.261.678 Ton

Çorum ilinde makina sektöründe anahtar teslim fabrika kuran şirketlerin olması ve bu konuda yetişmiş elemanın bulunmasından dolayı makina sektörü, makine sektörüne yardımcı olabilecek bilişim sektörü, demir-çelik, seramik sektörü, motorlu taşıtların aksam ve parçaları ile şase ve karoser imalatı, tıbbi araç ve medikal gereçler ile tekstil gibi sektörler yatırımcılar açısından cezbedicidir.

Ekilebilen alan büyüklüğünden dolayı tarım sektörü özellikle verimli tarım yapabilecek şirketler için önemli bir yatırım alanıdır. Dünyada hektar başına ilaç kullanımı 3.100 gr, Türkiye'de 1.500 gr iken Çorum'da bu oran 500 gramdır. Bu nedenle il toprakları kirlilik bakımından organik tarıma uygundur.

Bu alanda aynı zamanda Seracılık (Sebze ve Süs Bitkisi) Yatırımları, Bağ-Bahçe Yatırımları, Çeltik kurutma tesisi, Yem Bitkileri Üretimi, Alabalık yetiştiriciliği, Koyun ve Tiftik Keçisi yetiştiriciliği, Damızlık Besicilik, Et Besiciliği, Süt Besiciliği, Arıcılık ve Bal Üretimine Yönelik Yatırımlar, Yumurta Tavukçuluğu, Et Tavukçuluğu, Entegre et ürünleri işleme tesisi, Süt ve süt ürünleri işleme tesisi, Çiftlik hayvanları için hazır ve kaba yem imalatı yatırımları uygun yatırım alanlarıdır.

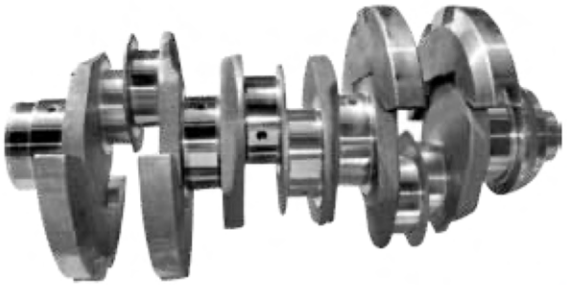

ÇORUM İÇİN ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ ÖZEL DEĞERLENDİRMESİ

Kalkınma Bankası, Çorum Uygun Yatırım Alanları Araştırması

Ana Faaliyet Alanı		Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
TARIM		A	3	01.1-Yem bitkileri (Entegre tesis için), 01.4-Et ve süt besiciliği,01.4-Et ve Yumurta Tavukçuluğu
		B	8	01.1-Sebze meyve yetiştirilmesi,01.1-Çiçek yetiştiriciliği ve kesme çiçek,01.1-Organik Meyve ve Sebze Yetiştirilmesi,, 01.1-Seracılık,01.4-Tiftik keçisi ve koyun yetiştirilmesi, 01.4-Arıcılık ve Bal Üretimi, 01.6-Bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyici faaliyetler (Organizasyon), 03.2-Tatlı su ürünleri yetiştiriciliği
SANAYİ	İMALAT SANAYİ	AA	1	31.0-Mobilya İmalatı (Diğer mobilya imalatı),
		AB	17	101-Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı,105-Süt Ürünleri İmalatı, 10.7-Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı, 17.2-Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile bunlardan yapılan muhafazalar,20.4-Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatıcı maddeler imalatı), 23.4-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı (Seramik sıhhi ürünler ve yalıtkanlar), 23.6-Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı,24.2-Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı,25.1-Metal yapı malzemeleri imalatı (Metal yapı, kapı, pencere),25.4-Silah ve mühimmat (cephane) imalatı,25.9- Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı, 27.3-Kablolamada kullanılan teller ve kablolar ile gereçleri imalatı,27.4-Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı,27.5-Ev aletleri imalatı (Elektrikli-elektriksiz), 29.2-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,32.1-Mücevher ve benzeri eşyaların imalatı, 32.1-İmitasyon (taklit) takılar ve ilgili eşyaların imalatı.
		BB	13	13.9-Diğer tekstil ürünlerinin imalatı (Giyim eşyası dışındaki, 13.9-Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı,14.1-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı (Dış giyim ve iç giyim eşyaları), 23.9-Aşındırıcı ürünlerin ve metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, 24.4-Değerli metal üretimi (Altın), 24.5-Metal döküm sanayii (Demir-çelik döküm), 25.2-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı (Radyatör, kazan, tank vb), 25.7-El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı, 28.1-Genel amaçlı makinelerin imalatı (Motor ve türbin imalatı), 28.2-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı (Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı), 28.3-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, 28.4-Metal işleme makineleri ve takım tezgahları imalatı (Metal işleme mak.), 28.9-Diğer özel amaçlı makin
		CB	4	13.2-Dokuma, 25.3-Buhar jeneratörü imalatı (Merkezi sıcak su kazanları hariç),25.5-Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi, 25.6-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makinede işleme
	ENERJİ	B	1	35.1-Elektrik enerjisinin üretimi (Güneşten enerji üretimi)
LOJİSTİK		B	2	52.1-Depolama ve ambarlama, 52.2-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler (Acente)
TURİZM		B	6	55.1-5 yıldızlı Otel, 55.1-Butik Otel 55.2-Apart, bungalov,56.3-Turistik eğlence merkezi,79.1-Seyahat acentesi ve tur operatörlerinin faaliyetleri, 91.0- Tarihi alanlar ve yapılar ile benzeri turistik yerlerin işletilmesi

Lokasyon Avantajı: İç Anadolu'nun Karadeniz'e Açılan Kapısı

• Başkent Ankara'ya yakınlık
• Samsun limanına yakınlık

Uygun maliyetler ve cazip teşvik olanakları

• 01.11.2018 tarihli ve 300 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Merkez OSB'de %60 indirimli, Sungurlu ve Osmancık Organize Sanayi Bölgelerinde %100 indirimli sanayi parsel tahsisi

• Organize Sanayi Bölgelerinde (Çorum, Sungurlu ve Osmancık OSB) ile Bayat, Boğazkale, Dodurga, Kargı, Laçin, Mecitözü, Oğuzlar, Ortaköy ve Uğurludağ ilçelerinde 5. Bölge, diğer alanlarda 4. Bölge teşvik olanaklarından yararlanma imkanı

Güçlü, yenilikçi ve dinamik bir yatırım ortamı

• **Bölgenin en canlı sanayi kenti**

• 2012-2021 döneminde 392 adet (357 adet özel, 35 adet kamu yatırımı) teşvik belgeli yatırım
(3,49 milyar TL yatırım ve 9.168 ilave istihdam) : Teşvik belgeli yatırımların Türkiye içindeki payı %0,6

• Yaklaşık 17.000 m2 alana sahip, OKA Güdümlü proje desteği ile 2013 yılında hayata geçen Çorum Teknokent
(Toplam 28 ofis, kiralanabilir 1 ofis)

• Özel sektörde 2 ArGe Merkezi
(Ece Banyo / Cam ve Seramik Ürünleri, Alapala /Makine ve Teçhizat İmalatı)

• Son 10 yılda 202 **patent** başvurusu ile 30. sırada, 36 tescilli patenti ile 28. sırada
• Son 10 yılda 86 **faydalı model** başvurusu ile 33. sırada, 49 tescilli faydalı modeli ile 29. sırada
• Son 10 yılda 1.650 tescilli **markas**ı ve 475 tescilli **tasarım**ı

Yaşanabilir şehir standardı

• 2'si özel 16 hastane ve 1.714 hastane yatağı
(Hastane sayısı sıralamasında Türkiye'de 32. sırada)

• Kayıtlı 10 konaklama tesisi, 1.086 yatak kapasitesi

• Bölgenin ilk 5 yıldızlı oteli

• 1 AVM, 2 tiyatro, 19 sinema salonu

TÜM DEVLET DESTEKLERİ TEK BİR PORTALDE – YATIRIMA DESTEK

www.yatirimadestek.gov.tr T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından organize edilen bu internet sitesi Türkiye'deki kalkınma ajansları aracılığıyla yönetilmektedir. Bu internet sitesi ile tüm devlet teşvik ve hibe destekleri tek bir çatı altında toplanmaktadır. Bunun yanı sıra, yatırımcılar için soru-cevap bölümü de bulunmaktadır. Sorular, yatırımcının bulunduğu ildeki Yatırım Destek Ofisi (YDO) tarafından cevaplanmaktadır. Ayrıca, bu internet sitesi içerisinde ülke çapındaki yatırım fırsatlarına ilişkin ön fizibilite raporları da sunulmaktadır. Yatırımcı için ilgili ildeki yatırım teşviklerini hesaplayan «Teşvik Robotu» da bu web sitesinde yer almaktadır: **www.yatirimadestek.gov.tr/tesvik-robotu**

INVEST CORUM

Ajansımızın yararlanıcısı olduğu AB projesi desteğiyle kurulan ve OKA Çorum Yatırım Destek Ofisi (YDO) tarafından yönetilen **www.investcorum.com** adlı internet sitesi Çorum'un yatırım imkanlarının tanıtılması ve Çorum YDO faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapılması amacıyla hizmet vermektedir. Sitede yer alan teşvik bilgileri ve yatırımcılara yönelik dokümanlar Çorum'un yatırım ortamı hakkında fikir vermekte ve onlara yol göstermektedir. Site içeriği zenginleştirilmeye devam etmektedir.

ORTA KARADENİZ REKABETÇİLİK VE DIŞ TİCARET DESTEK MERKEZİ

disticaret.oka.org.tr üzerinden dış ticaret istihbarat danışmanlığı

- Hedef pazar araştırması ve belirlenmesi
- İşletme özelinde potansiyel müşteri profilinin belirlenmesi ve potansiyel müşteri listelerinin oluşturulması
- Özet raporların hazırlanması

ÇORUM SANAYİ VE TEKNOLOJİ İL MÜDÜRLÜĞÜ

Gazi Caddesi Valilik Ek Hizmet Binası Kat-5
Merkez / ÇORUM
Tel: 444 61 00
Faks: 0364 224 39 56
E-posta: stmcorumil@sanayi.gov.tr

ÇORUM OSB MÜDÜRLÜĞÜ

Çorum Organize Sanayi, Ankara Yolu 12. km 19100
Pınarçay Osb Merkez / ÇORUM
Tel: 0364 254 90 29
Faks: 0364 254 90 29
E-posta: corumosb@corumosb.org.tr

KOSGEB ÇORUM MÜDÜRLÜĞÜ

Çorum Organize Sanayi Bölgesi KOSGEB Binası
No.7 P.K:19200
Tel: 0364 595 25 19
E-posta: corum@kosgeb.gov.tr

ÇORUM TİCARET VE SANAYİ ODASI

Karakeçili Mh. Fuar Cd. No: 2 Merkez / ÇORUM
Tel: 0364 224 44 50
Faks: 0850 280 32 00
E-posta: oda@ctso.org.tr

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU (TKDK) ÇORUM İL KOORDINATÖRLÜĞÜ

Üçtutlar Mah. Anadolu 1. Sok No : 4 Merkez / ÇORUM
Tel: 0364 223 00 27
Faks: 0364 223 00 28
E-posta: info@tkdk.gov.tr

ÇORUM TİCARET BORSASI

Akkent Mah. Borsa Kompleksi Sitesi Kümeevler
Merkez / ÇORUM
Tel: 0(364) 224 0950 - 7637 - 2568
Faks: 0 (364) 212 46 70
E-posta: corumtb@tobb.org.tr

İlimizde yapacağınız yatırımlar için bize ulaşın.

OKA
ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

T.C.
Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
Çorum Yatırım Destek Ofisi

C TSO Yeni Binası 1. Kat Çorum/TÜRKİYE
(0364 225 7470)

INVEST ÇORUM

info@investcorum.com
corumydo@oka.org.tr

www.oka.org.tr
www.investcorum.com